

Anna Korlak-Łukasiewicz
Uniwersytet Zielonogórski

Elżbieta Lipowicz, *Praca socjalna z rodziną. Diagnoza – Projektowanie – Zmiana*, Zielona Góra 2014,
Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego,
ISBN 978-83-7842-098-9, ss. 161

Recenzowana publikacja *Praca socjalna z rodziną. Diagnoza – projektowanie – zmiana* ukazała się w 2014 roku. To opracowanie liczące ponad 160 stron, składające się z czterech rozdziałów tematycznych. Jak pisze sama Autorka: „Praca jest próbą zebrania w pewną całość podstawowych kwestii związanych z organizowaniem pracy socjalnej w rodzinie” (s. 5).

W swojej książce Autorka wychodzi od doprecyzowania terminu „praca socjalna” i rozszerzenia go na pracę socjalną na rzecz rodziny. Współcześnie wszyscy zajmujący się problematyką rodzinną zadają sobie pytanie: jak pomagać rodzinie? Odpowiedź nie jest prosta, bo tak, jak nie ma dziś „typowej rodziny”, tak też niemożliwe jest wypracowanie jedynie słusznych i niezawodnych procedur i metod działania obejmujących wszystkie problemy. Dlatego też w książce tej Autorka tradycyjny sposób myślenia o pracy socjalnej poszerza o bardziej nowoczesne teorie na temat funkcjonowania rodziny.

W pierwszym rozdziale publikacji Autorka prezentuje swoje główne źródło inspiracji, które wyznaczyło teoretyczne ramy dla myślenia o pracy socjalnej z rodziną, jest to tzw. podejście systemowe, oparte na założeniach ogólnej teorii systemów. Jak autorka pisze: „Obecnie to podejście jest na tyle popularne, że trudno – szczególnie w literaturze zagranicznej – znaleźć autorów piszących o rodzinie na gruncie pracy socjalnej nieodwołujących się – w mniejszym lub większym zakresie – do koncepcji systemowej” (s. 22). Tym bardziej war-

to zwrócić uwagę na ten sposób myślenia, bowiem z trudem przenika on do polskiej praktyki pracy socjalnej. Jako drugą Autorka przedstawia koncepcję empowermentu w pracy z rodziną. Skupia się tu na uporządkowaniu wiedzy na temat tej koncepcji i wskazaniu możliwości jej zastosowania w kontekście pracy z rodziną, bowiem podobnie jak podejście systemowe, empowerment, mimo że obecny w literaturze z zakresu pracy socjalnej od połowy lat dziewięćdziesiątych, to wciąż jednak z trudem przenika do praktyki.

W kolejnym rozdziale Autorka poddaje bardzo szczegółowej analizie zagadnienia związane z diagnostyką środowiska rodzinnego. Przedstawia pojęcie i specyfikę diagnozy rodziny oraz analizuje różnorodne aspekty i obszary sytuacji rodzinnej. W rozdziale tym przedstawia też techniki diagnostyczne, takie jak środowiskowy wywiad rodzinny oraz techniki graficzne.

Rozdział trzeci publikacji poświęcony jest projektowaniu i ewaluacji pracy socjalnej na rzecz rodziny. Autorka przedstawia w nim pojęcie i wyznaczniki projektu socjalnego, a także opisuje szczegółowo fazy cyklu projektowania. Jeden z podrozdziałów przedstawia ocenę działań w środowisku rodzinnym.

W każdym z omówionych rozdziałów autorka nie tylko przedstawiła znane i stosowane w Polsce rozwiązania, ale także przytoczyła te mniej popularne lub też zupełnie nieznanne u nas koncepcje, sprawdzone zaś i z powodzeniem stosowane w innych krajach.

Ostatni, czwarty, rozdział w całości został poświęcony metodzie mediacji i możliwościom jej zastosowania na gruncie pracy socjalnej z rodziną. Niezwykle dokładnie autorka opisuje pracownika socjalnego w roli mediatora rodzinnego, wskazuje także na pewne ograniczenia w stosowaniu mediacji rodzinnych. Na rozdział ten należy zwrócić szczególną uwagę, bowiem praca z rodziną oparta na metodzie mediacji to przykład rozwiązania, które łączy w sobie większość aktualnych postulatów dotyczących skutecznej pracy socjalnej, a w nielicznych dostępnych tekstach na ten temat najczęściej wspomina się o niej tylko w kontekście rozlicznych ról zawodowych pełnionych przez pracowników socjalnych.

Recenzowana praca ukazuje obszar zainteresowań Autorki, która przedstawiła nie tylko znane w Polsce teorie na temat funkcjonowania rodziny, ale pokusiła się też o przybliżenie rozwiązań mało popularnych bądź zupełnie nieznanymi na gruncie pracy socjalnej w naszym kraju. Praca ta niewątpliwie stanowi istotne źródło wiedzy z dziedziny pracy socjalnej, a zwłaszcza przeobrażeń, jakim nieustannie podlega i będzie podlegać.

Książka ta może być źródłem inspiracji dla studentów pracy socjalnej, poszukujących opracowań z zakresu metodyki pracy socjalnej, a także stanowić bogaty materiał do przemyśleń dla praktyków pracy socjalnej.